

Морачки хајдуци – погибија Хасан – бега Мекића Радован Бећировић Требјешки

1. Књигу пише Хасан-Беже Када
2. Од бијела Колашина града,
3. А шаље је кнезу и племићу
4. У Морачу Рашку Радовићу.
5. У књизи му пише Хасан-беже:
6. „Чујеш Рашко, од Мораче кнеже,
7. Не пишем ти што ме жеља на те,
8. Но што царски харач не предате.
9. Шта радите, дивљи вилајете
10. Те царско цару не дајете?
11. Ви кнежеви узбуните рају
12. Те хараче неће да предају.
13. Поздрави ми Реца и Тапушка,
14. - Моја ће их да закоље пушка!
15. И Минића Коћу са Смолица,
16. О глави ми раде сва тројица!
17. Они буне Ровца до Трмања
18. Те не даду акче са имања!
19. Кастигаћу попа Драговића
20. И старога кнеза Пековића,
21. За све јаде Мину и Мијата,
22. А тебе ћу коноп око врата,
23. Ако будем старога талика!
24. Онда нек ви поможе Владика,
25. Што са Црном Гором шурујете,
26. За Русијом земљом тугујете,
27. А с бечкијем царем тргујете,
28. А Султану данке дугујете!
29. Харач, море, не чекаје ништа,
30. Ви немојте гледат на Љевишта,
31. Да вас црни јади не задесе.
32. Ту је ђаво доша из Требјесе
33. И код себе окупили банду,
34. Те свој Босни живјети не даду.
35. Ал' је Шундић у Русију иша
36. И с њим сердар Бућићу Малиша;
37. Земљу им је Катарина дала
38. Одселиће - шућур Богу хвала!
39. А вама је од свега најпрече:
40. - Коња везат ће ви ага рече“.
41. Књига нађе Рашка Радовића
42. Код бијеле лавре Немањића.
43. Скупише се Морачки главари,
44. Да се о тој договоре ствари.
45. Није лако харач сигурати,
46. Неће народ моћи издурати.
47. Да продаду и змију у трну -
48. Не би глобу подмирили црну.
49. Рече ђетић Мина Радовићу:
50. „Напишите Хасану Мекићу
51. Нек он дође да купи хараче,
52. Ал' жив неће изаћ' из Мораче.
53. Ја сам прега убит Хасан-бега,
54. Јарко сунце да грије из њега!
55. Овога ми храма Немањића.
56. И тако ми куће Петровића,
57. И јуначке црногорске части,
58. Више нећу турске трпљет власти!
59. И чаше ми коју с вама пијем,
60. Мекића ћу агу да убијем!
61. Више неће по земљи газити
62. Зајсто ћу му у дин угазити;
63. Да је као војвода Пријезда,
64. А да му је на челу звијезда,
65. Међу плећи од међеда шапа,
66. Да га чува тридесет Арапа,
67. А да јаше коња тројанскога
68. Због његова рада поганскога,
69. Зато ће му одлећети глава
70. Па у њедра да му гуја спава!”
71. Онда Шундић другу књигу шара
72. Те Мекићу бегу одговара:
73. „Ти нам тражиш хараче и данке
74. На чечаре и на савардаке!
75. Ово да су луке и читлуци,
76. Овуда би сердарали Турци;
77. Но су ово прла и потоци
78. Ђе Брђани чаме и Ускоци,
79. Но се проћи сиротиње раје,
80. Окле она харач да ти даје?
81. Окле онај који хљеба нема
82. Да кржаве хараче припрема;
83. Онај који свачим отпагава,
84. Па да теби половину дава?
85. Но се проћи, ил' за харач дођи
86. И доведи Турке харачлије
87. Да ти звекну празне бакрачлије!
88. Знаш, Турчине, кукала ти мајка
89. И Једрен ће остат без Турака,
90. Јер још нема много да се чека
91. Глас оружја за право човјека!
92. Јер ће Москов брзо да се крене
93. У бој љути за браћу Словене.
94. Но Турчине, не шали се с главом
95. Ти који се кунеш вјером правом,
96. Не стидиш се алаха ни дина,
97. А знаш да смо браћа од старина!”
98. Кад Мекићу таква стиже карта,
99. (Прочита је хиљаде берата)
100. Али такве чита књиге није,

101. Ко то тако да му писат смије?
102. Калуђеру Шундићу пријети:
103. „Хоћу њега жива одријети,
104. Неће више помаљати зубе,
105. Баш он који сиротињу скубе.
106. До скоро је око Грачанице
107. Мамурио турске поткућнице,
108. Сад читлуке гази Немањића,
109. Од Дробњака до Васојевића.
110. Храни папаз хиљаду оваца,
111. А служи га триста мађупаца
112. И виши је ага него Турци
113. Па се чудим његовој поруци!”
114. Кад се ага с попом изинати,
115. Онда стаде војску окупљати
116. До Сјенице аге и бегове,
117. У Колашин код куле његове.
118. С њима Мекић крену за Морачу,
119. Но га стари Селман-ага зачу,
120. Имаше му сто и двадест љета
121. Па Хасану збори са кревета:
122. „Мој Хасане, по љетима сине,
123. Много ти се без памети гине!
124. Немој тражит срећу у несрећи,
125. Немој дрво више себе сјећи!
126. Немој ходит да купиш хараче,
127. У крвава Ровца и Мораче,
128. Ће се с хљебом ништа не присмаче,
129. Нако сува, без уља, пасуља,
130. Или перо лука, ил' јабука —
131. Ту је харач покупити мука!
132. Мој Хасане ко ће гола свући?
133. Туђу клетву не доноси кући!
134. Ко зна раји шта у себи таји?
135. И раја је ко и други људи,
136. Она спава ал'- кад се пробуди,
137. Онда земље и градове пали,
138. А не тебе с хата да не свали!
139. Ту су Ровца и Мораче двије,
140. Ту покупит харач лако није.
141. Нека су им куће савардаци,
142. Ал' ту живе људи и јунаци.
143. На тебе су Морачани љути,
144. То се без зла неће разминуту .
145. Они тебе код владике туже,
146. Немој им се спуштити на уже.
147. Не вјеруј им од уста до носа,
148. Убиће те због свога поноса.
149. И ту ће се црни сплести враже,
150. Јер ти главу на Цетињу траже.
151. Па с ким идеш да купиш хараче?
152. Ту је мало војске за Мораче!
153. Но не иди, послушај Селмана,
154. Свечева ти поста, рамазана!
155. И тако ти Ћабе и Медине,
156. Послушај ме мој Хасане сине.”
157. Хасан-ага завика му с прага:
158. „Мој амица, не слушам те стари
159. Кад ти не знаш како стоје ствари;
160. Јер то није раја, но хајдуци,
161. Они живе боље него Турци!
162. Ту не фали мяса ни погаче,
163. У крвава Ровца и Мораче.
164. Што по Босни отимљу и краду,
165. Па зар нама дио да не даду?
166. Што народу дијелимо правду
167. У бијелу Колашину граду.”
168. То изрече оде на алату,
169. Вас у срми и руху богату.
170. Упријекo ханцар одврнуо,
171. А зелени ћурак пригрнуо.
172. Фес од свите са четири ките,
173. Сабља бије коња у копите!
174. Црн му перчин по плећима бије
175. Ни море му до кољена није.
176. Такве су ти турске узурлије,
177. Ока мрка, а два суче брка,
178. А нарави, вука да престрави.
179. Два му ока ка у крволока,
180. Два образа два мрка облака,
181. Вала силна коња и јунака!
182. А јест јунак да му нема равна,
183. Али има несрећније мана
184. Још из ране доба и младости
185. Навика је на људске слабости:
186. На Мујагу брата дига руке,
187. А рашћера рају и хајдуке
188. И стару је потурнуо мајку
189. Што не личи онаквом јунаку.
190. Не зна шта је од кашике теже,
191. Тако живи Мекић Хасан-беже.
192. Зле га мисли на свашто наводе,
193. Право Мекић на Морачу оде.
194. Оде куга про Њежина луга
195. У Морачу због старога дуга,
196. И доведе Турке зулумћаре
197. На зелене Радовића Баре.
198. Што је боље, кад памети нема,
199. Те не види шта му раја спрема,
200. Но почину на Рајичевину.
201. Ту се кољу брави и говеда,
202. А вади се из улишта меда.
203. А довлаче грошће и јабуке
204. Хоће Срби да обману Турке.

205. Би у девет јама да сакрију
206. Да ће сјутра бега да убију.
207. Ал' се Мекић преко свега кара:
208. „Што Шундића нема и главара?“
209. Да га сретну да му теменишу,
210. Не зна Турчин шта му књиге пишу
211. Смишља јаде на четири стране,
212. Јаму копа да сам у њу пане.
213. Да Морача стара војводина,
214. Плаћа харач од седам година.
215. Он би мајци што му храну дава
216. Осјекао руке због рукава.
217. Али ће му звекнути вилице
218. „Ка лакоме лукаве лисице“.
219. Шта уради Мекићу Хасане
220. Ишчека је једва докле сване:
221. Зором крену да купи хараче,
222. Пред Турцима пушкомет одмаче.
223. Јутрос ће му мајка да заплаче
224. Јер у тврди кланац Пастирницу,
225. На љуту је нагазио злицу,
226. На ђетића Мину Радовића;
227. Тек је момку деветнаест љета,
228. У руци му шешана запета.
229. Бег налеће пушци на грлићу,
230. А гађа га Мина Радовићу
231. По сред прси и златније тока
232. И погоди љута крволока!
233. Ђе вук - вуку може да побјеже
234. Или Мини - Мекић Хасан-беже!?
235. Још би река пушку не опали,
236. А Мекић се под алатом свали
237. И Радовић потеже ханџара
238. Те погуби бега зулумћара,
239. И скиде му бистра џевердара,
240. Вас од сребра и седефа чиста,
241. Што је био од Потурка Риста.
242. Истрже му леденице двије
243. И свуче му токе колајлије,
244. Узе сабљу опточену златом
245. И алата коња под пусатом.
246. Све то сврши за пола декика,
247. Докле неко из горе завика:
248. „Бјеште натраг харачлије Турци
249. Ударише морачки хајдуци,
250. Погибе ви Мекић Хасан-беже!
251. Онда Турци почеше да бјеже
252. Пут бијела Колашина града
253. Да глас носе великије јада.
254. Но се овда раја ускомеша,
255. Шта да раде од бегова леша?
256. Треће зоре и дана бијела
257. Нестало је бегова тијела!
258. И од дана и случаја тога
259. Ту већ турска не долази нога!
260. Мина с главом замче од прилике
261. На Цетиње код Петра владике,
262. Ђе дворова нема ни палате,
263. Са њим витез Дуловић Мијате.
264. Треба проћи кланце и богазе
265. Да на турску чету не нагазе.
266. Док стигоше на Цетиње поље
267. Код највише српске богомоље.
268. Задужбине Иван-беговића,
269. Ту нађоше Петра Петровића,
270. Под пећином у Митрополију,
271. Ђе Христову чита историју
272. И Мојсијев закон и Библију;
273. Чува круну с Душанове главе
274. И петрахил светитеља Саве,
275. Штампарију и богословију
276. И столицу Иван-бега Бана
277. Од дрвета кедра, са Ливана!
278. Бритку сабљу Вукашина краља
279. И тапију српскије земаља;
280. Ту ђе чува историјске списе
281. Старе гусле јаворове висе!
282. На златну се штаку навалио,
283. А воштане луче запалио,
284. Сузе рони, а Богу се моли,
285. Отоманској сили да одоли
286. Домовину своју да прошири,
287. Завађена братства да помири
288. И да онда грешну душу смири.
289. Исплака је код рускога двора
290. Да му помоћ прима Црна Гора,
291. Зато му је лице као зора,
292. А још само непросуте кости
293. Од дугога поста и старости.
294. Старе власи људсковина краси:
295. Златна митра Мироточивога,
296. Невског орден, Петра Великога,
297. Златни прстен Светога Синода
298. И признање српскога народа!
299. Пет страније језика говори,
300. С јадима се великијем бори;
301. Те је рано изгубио здравље
302. За мир божји и за православље.
303. Кријепи га духовна висина
304. Ка Јована Захарина сина
305. Кад је спава у мртвачкој скрињи
306. У далекој Јорданској пустињи.
307. Кад бануше два сокола сива
308. Код овога духовнога дива,

309. Одмах позна морачке хајдуке
310. Па је старе раширио руке
311. И с њима се пољуби и грли
312. Тај велики Србин неумрли!
313. Па на ледне посједоше плоче,
314. Онда Мина говорити поче:
315. „Наш велики и духовни оче,
316. И јуначке земље владаоче,
317. Мучениче и преосвећени,
318. Апостоле Христов напаћени,
319. Можеш ли нам казати владико,
320. Има л' ово у свијету ико,
321. У оваквој кући престонице
322. И државу без иђе границе,
323. А свуд по њој турске касапнице?
324. И има ли ико да докаже
325. Владаоца који нема страже?
326. Нит' ко дава данка ни пореза
327. Још од доба Иван-бега кнеза.
328. Онда њима Петар Први каже:
329. „Што ће страже коме Бог помаже?
330. Ја ту имам, ће призивам Бога,
331. Више врата од престола мога,
332. Иванова Орла двоглавога,
333. То је симбол вјеровања мога.
334. Стражар ми је сваки Црногорац,
335. То је моја снага и ослонац.
336. Сви на моју ријеч да полете,
337. Да Лазара и Косово свете!
338. Ми смо српска звијезда у тами,
339. Ал' нијесмо без никога, сами;
340. Нас и Руса двјеста милиона
341. Једне вјере и једног закона!
342. И нема ме ниђе сретнијега,
343. Сиромаша и несрећнијега!
344. Но ви окле морачки хајдуци,
345. Јесу ли вас набрзили Турци?
346. И шта раде мрки Колашинци
347. Доде ли вам цареви забити,
348. Можете ли с њима доглавити?
349. Народ јадан, је ли много гладан,
350. Кад немате пара ни пазара,
351. Но трпите муку и страхоту,
352. Је ли Мекић Хасан у животу?“
353. А веле му два мрка хајдука:
354. „Ти што спаваш на студеној плочи,
355. Ми сви у те упиремо очи,
356. Па смо јуче на Морачке Баре
357. Рашћерали Турке јаничаре!
358. Посјекли смо Мекић Хасан-бега,
359. Више трпљет не могасмо њега,
360. Да цвијеља самохране мајке
361. И узима порезе и данке,
362. На годину по четири пута,
363. То је била присојкиња љута!“
364. Мина главу пред владикау стави
365. Те ода њу руке окрвави,
366. Па зборити оде хајдуцима:
367. „И ја сам се клао са Турцима.
368. Није грота окрвавит прсте
369. Од крвнике који се не крсте!
370. Иако смо од старине браћа,
371. Овако се дуг крвави плаћа!
372. Жали боже оваквог јунака
373. Што је био на страни Турака!
374. Гледао сам на хиљаде глава
375. Ал' не виђох оваквога лава!
376. Видим да је од словенска расе
377. Та својштина наша попала се!
378. У много је био удробио,
379. Те је своју главу искобио
380. И сад доша ће му мило није;
381. Ће се вино уз рамазан пије,
382. Ће се крсти и тамјан мирише,
383. Ће крв људска историју пише,
384. Ће је царство муке и невоље,
385. На Цетиње, црногорско поље!
386. Па нареди Петровић владика:
387. „Сахраните српскога крвника
388. С почастима како доликује,
389. Стамбол данас за њим јадикује“
390. Сахранише Хасан-бега Каду,
391. Нека Турци у Стамболу знаду
392. Како ови крвави горштаци
393. Знаду бити људи и јунаци!
394. Ту бијаше гробница Главњача
395. Костурница турских освајача,
396. Ту и ови Колашинац љути
397. Са својом ће браћом сатрунути!
398. И тада је свети Петар Први,
399. Због овакве проливане крви,
400. Поставио Мину за војводу
401. Да му живи име у народу.
402. И даде му успомену трајну
403. Око врата, од злата колајну.
404. И још уз то велико признање
405. Дарова му кулу и имање
406. У Морачу, тврду качаницу,
407. На зелену Чепића Главицу,
408. А Мијату село Трновицу,
409. Под Градишта, ниже Шеничишта.
410. И Мијата стави за сердара,
411. Што његовој кући одговара.
412. Још владика благослови оба

413. Страшан човјек из страшнога доб;
414. Војсковођа за вријеме рата,
415. На дивану мудри дипломата,
416. Мелем што се на ране привија,
417. Ал' га Турци зваху крвопија.
418. А био је чудо за Французе -
419. Кад им Боку и Дубровник узео!